

RCD ESPANYOL
CRÒNICA FOTOGRÀFICA
1900-2000



AUTORIA DESCONEGUDA / ARXIU FUNDACIÓ RCDE

Sergi Andreu Gamboa

RCD ESPANYOL

CRÒNICA FOTOGRÀFICA

1900-2000



RCD ESPANYOL

CRÒNICA FOTOGRÀFICA

1900-2000

Col·lecció Catalunya Desapareguda

Primera edició: febrer del 2025

© dels textos: Sergi Andreu Gamboa

© del pròleg: Daniel Sánchez Llibre

© de les fotografies: diversos autors

© de la col·lecció: Editorial Efadós

© de l'edició: Editorial Efadós i La Fundació RCD Espanyol

Editorial Efadós

Carrer d'Edison, 3 - Nau A
Polígon industrial Les Torreneres
08754 El Papiol (Baix Llobregat)
Telèfon 93 673 12 12
efados@efados.cat
www.efados.cat

Fundació RCD Espanyol

Av. del Baix Llobregat, 100
08940 Cornellà de Llobregat (Barcelona)
fundacio@rcdespanyol.com

Idea original i disseny:

Editorial Efadós

Assessorament lingüístic:

M. Neus Doncel Saumell

Fotografia de la portada:

Josep Gaspar / Fundació RCDE

Vull agrair d'una manera especial a David Tolo i Oriol Pagès la seva gran implicació i col·laboració en l'assessorament, la recerca fotogràfica i l'escriptura del llibre.

Amb la col·laboració de:



**Ajuntament
de Barcelona**

Amb el suport de:



Generalitat de Catalunya
Departament
de Cultura



Institut Català de les
Empreses
Culturals

Acrònims:

AFB (Arxiu Fotogràfic de Barcelona)

ANC (Arxiu Nacional de Catalunya)

RCDE (Reial Club Deportiu Espanyol)

ISBN 978-84-19736-62-8

DL B-15536-2024

Imprès a Catalunya

Tota forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només pot ser realitzada amb l'autorització dels seus titulars, salvant l'excepció prevista per la llei. Si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra, dirigiu-vos a CEDRO (Centre Espanyol de Drets Reprogràfics) - www.cedro.org

Índex

Pàg. 6

PRÒLEG

El viatge visual d'un sentiment

Pàg. 8

INTRODUCCIÓ

Reviure el passat per creure en el futur

Pàg. 13

DE LA FUNDACIÓ A LA PRIMERA COPA D'ESPANYA

1900-1929

Pàg. 45

DE L'INICI DE LA Lliga A LA FINAL DE LA COPA DE MONTJUÏC

1929-1957

Pàg. 93

DE L'ESPANYOL DELS ANYS SEIXANTA A LA FI DE L'ERA MELER

1960-1982

Pàg. 131

DEL MUNDIAL DEL 1982 A LA COPA DE MESTALLA

1982-2000

Pàg. 177

MÉS ENLLÀ DEL FUTBOL MASCULÍ El femení i les seccions històriques

Pàg. 184

ÍNDEX ALFABÈTIC

Pròleg

EL VIATGE VISUAL D'UN SENTIMENT

Daniel Sánchez Llibre, president del RCDE del 1997 al 2011

És per a mi un gran honor fer el pròleg d'aquest magnífic llibre que recull gairebé 200 fotografies històriques del Reial Club Deportivo Espanyol al llarg del segle xx. Aquest volum, liderat pel gran Sergi Andreu i amb la col·laboració de la Fundació del Club i moltes altres persones del món social blanc-i-blau, és més que un simple àlbum de records; és un viatge visual per la història del nostre club, un homenatge a la nostra gent i a l'esperit que ha fet de l'Espanyol una entitat única.

Les instantànies d'aquest llibre representen un testimoni del camí recorregut, des dels inicis universitaris

dels Rodríguez, Aballí o Roca allà pel 1900 fins a la consolidació de la institució com un dels pilars de l'esport a Catalunya. Amb aquestes imatges, no solament es reviu moments de glòria, sinó que també es connecten una sèrie de trets diferencials de l'espanyolisme: l'esperit pioner, l'esforç, l'aposta per la formació, la rebel·lia i la tradició familiar.

Em vull centrar en aquest element familiar, i és que l'Espanyol es deu a la seva gent, a tantes generacions que han perseverat en la força d'un sentiment irreductible. També cal fer un reconeixement als grans cognoms espanyolistes que han escrit lletres d'or en la nostra història, com els De la Riva, els Perelló, els Martorell o els Amigó, peces fonamentals en la construcció d'aquest

club que han aportat passió, compromís i un profund amor pels colors blanc-i-blaus.

Jo vaig entrar a l'entitat el 1992 amb la directiva de Francisco Perelló, convençut pel meu gran amic Ramon Condal, i posteriorment, el 1997, vaig assolir la presidència. En un moment difícil, amb la venda de Sarrià i el trasllat a Montjuïc, vam aconseguir superar el tràngol de la pèrdua de la nostra llar i plantar la llavor d'un nou Espanyol, més modern i amb nou patrimoni. La cirereta dels primers cent anys que abraça aquest llibre va ser l'assoliment de la Copa del Rei l'any 2000, que vaig tenir la sort de viure.

L'obra és, doncs, un cant d'amor al nostre club i la seva rica història, a totes les persones que han fet de l'Espanyol una part imprescindible de la vida del nostre país. Espero que en gaudiu tant com jo he fet contemplant cada moment immortalitzat, i que ens recorda que som la força d'un sentiment. Amb l'orgull de ser perico.



AUTORIA DESCONEGUDA / ARXIU FUNDACIÓ RCDE - FONTS DIARI MARCA

Introducció

REVIURE EL PASSAT PER CREURE EN EL FUTUR

Sergi Andreu Gamboa, periodista de Catalunya Ràdio

A les portes del 125è aniversari del club, és una evidència que l'Espanyol ha viscut millors moments al llarg de la seva història. Aquests darrers anys han estat temps complicats, de perfil baix, de limitacions econòmiques, d'incertesa als despatxos i de desencís a la gespa. Davant d'aquest panorama i la possible tendència de l'afició a caure en el desànim, us proposo una bona eina per combatre aquest sentiment. Lluny de lamentacions i negativismes, aquest hauria de ser un bon moment per girar la vista enrere, donar una ullada al passat i entendre que també som el que vam ser, que el que vam

viure com a club fa dècades també forma part del nostre present. És l'hora de recordar que la nostra història és immensa, rica i fins i tot inspiradora, plena de sotrac, és clar, però també de grans alegries. I aquesta és justament la voluntat d'aquest llibre, convidar el lector a fer un viatge per la història del RCDE, concretament la del segle xx, la que va des de la seva fundació el 1900 fins a la consecució de la tercera Copa del Rei l'any 2000. És un recorregut cronològic per cent anys d'espanyolisme, resumits en poc més de 190 fotografies. Les imatges triades corresponen a moments, escenaris o personatges que han estat rellevants durant el primer segle de vida del club. En aquestes pàgines hi trobareu des dels fets més destacats, com la construcció de l'estadi



PÉREZ DE ROZAS / ARXIU FUNDACIÓ RCDE

EL XALET DE SARRIÀ, UN SÍMBOL

A la pàgina 2, el mític Xalet del Gol Sud de Sarrià, element emblemàtic de l'estadi i símbol de la història del club. Va ser residència de jugadors, vestidor i llar de la família Bosch fins al 1951. A la pàgina 7, portada del diari *Marca* amb el blanc-i-blau Benito Pérez alçant la Copa d'Espanya el 30 de juny del 1940.

ESPERIT DE RESISTÈNCIA

Urruti, Verdugo, Molinos i Marañón emulen la presa d'Iwo Jima, a proposta del fotògraf J. M. Alguersuari, després d'aconseguir una patida permanència la temporada 1979-80. A la pàgina 9, Arcas i Mauri celebren el gol de la victòria de Sastre a Sarrià el 23 de desembre del 1956 davant la Reial Societat.



JOSE M. ALGUERSUARI / ARXIU FUNDACIÓ RCDE

de Sarrià, fins a altres de més desconeguts, com el dia que el Santos de Pelé no va poder superar l'Espanyol de Santamaría. Hi reconeixereu des dels grans personatges, com Zamora, Parra o Marañón, a altres que no han estat tan mediàtics, com mecenes, massatgistes o delegats. Hi reviureu des dels èxits més esclatants, com els títols de Copa, fins a les decepcions més amargues, com la desfeta de Leverkusen. Més enllà d'això, el llibre també pretén ser un reconeixement a la gent que ha format part de l'entitat, amb més o menys implicació, al llarg de cent anys. Parlo dels protagonistes directes però també, i sobretot, dels aficionats, sempre fidels, irreductibles, incombustibles, que, al cap i a la fi, són l'autèntic motor d'aquest club. És a través d'ells que s'ha transmès, de generació en generació i gairebé d'una

manera inconscient, l'esperit i la identitat blanc-i-blaus. Són els seguidors els que ens han ensenyat que aquest club creix com cap altre davant de les adversitats. Són ells els que ens han cridat ben alt que, en els moments més crítics, la resiliència i la rebel·lia han estat la nostra bandera. Ens hem aixecat tantes vegades com hem caigut perquè la recompensa de ser-hi, de pertànyer, no es paga amb diners. I això té un mèrit molt gran, i més encara quan l'Espanyol ha viscut i crescut massa sovint a contracorrent, en un entorn hostil que no ha posat les coses fàcils. Malgrat tot, som aquí 125 anys després. Amb un passat meravellós que ens ha de servir per mirar el futur amb esperança i optimisme, i mostrar-nos orgullosos de pertànyer a aquesta gran família que es diu «Espanyol». Ara més que mai.



DE LA FUNDACIÓ A LA PRIMERA COPA D'ESPANYA

1900-1929

L'Espanyol va néixer l'any 1900 a Barcelona en el context d'una societat agitada socialment i políticament. L'auge del futbol en aquell moment va servir d'element regenerador i això ho van aprofitar un grup de joves estudiants universitaris, encapçalats per Àngel Rodríguez, per fer els primers passos sota el nom de «Sociedad Española de Foot-ball», primer, i «Club Español de Foot-ball» (CEF), pocs mesos després.

El creixement de l'entitat no va estar exempt d'adversitats de tota mena, la qual cosa farà que desenvolupi de seguida un esperit rebel. Durant aquesta primera etapa, aixecarem els primers títols, com la Copa Macaya o el Campionat de Catalunya. Veurem néixer una nova rivalitat amb els primers derbis. Coneixerem les primeres grans figures del club, com Sampere, Gibert o Zamora, un dels grans personatges del primer terç del segle xx. Visitarem els primers camps, com el del carrer de Muntaner, i viurem el naixement del mític estadi de Sarrià, un fet cabdal en la història del club. També són anys marcats per la gran implicació de la família De la Riva, capaços de salvar l'Espanyol en moments crítics i portar-lo al cim de l'èxit amb la consecució de la Copa d'Espanya del 1929.

Foot-Ball

Es tanta y tan grande la animación que reina entre los aficionados al foot-ball, que cada día son más numerosos; pues la afición á este deporte cunde de una manera tan extraordinaria que en estos días se ha constituido una nueva Sociedad, con el título de «Sociedad Española de Foot-ball», compuesta de muchos y distinguidos jóvenes.

Esta Sociedad, que entre sus primeros acuerdos figura el de adherirse á la «F. G. E.», celebra sus partidos en un campo situado cerca de la Sagrada Familia.



AUTORIA DESCONEGUDA / ARXIU FUNDACIÓ RCDE - FONTS FAMÍLIA DENADAL



AUTORIA DESCONEGUDA / ARXIU FUNDACIÓ RCDE

ÁNGEL RODRÍGUEZ I LA PRIMERA NOTÍCIA

A l'esquerra, retrat d'Ángel Rodríguez, fundador i primer president del club. Al seu costat, la notícia apareguda en el setmanari *Los Deportes* el 28 d'octubre del 1900 en què s'informava de la constitució de la Sociedad Española de Foot-ball, la primera denominació de l'entitat.

LA SOCIEDAD ESPAÑOLA DE FOOT-BALL

Primera fotografia coneguda de la recentment creada Sociedad Española de Foot-ball al camp d'en Grassot, amb la Sagrada Família al fons. Els terrenys propers al temple van ser el primer indret on es reunien els seus integrants a inicis del segle xx per practicar aquell esport que començava a popularitzar-se a casa nostra.